

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

Tel. 827 42 02

Fax. 827 64 53

Warszawa, 8 lutego 2001 r.

35003

RPO/340581/2000/VIII/JP

Pan
Maciej Płażyński
Marszałek Sejmu

Wielce Szanowny Panie Marszałku,

Orzekając w sprawie zgodności z Konstytucją m.in. art. 2 ustawy z dnia 22 grudnia 1999 r. o zmianie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2000 r. Nr 3, poz. 28) Trybunał Konstytucyjny stanął na stanowisku (wyrok z dnia 24 października 2000 r sygn. K 12/2000), iż przepis ten jest niezgodny z art. 2 Konstytucji przez to, że narusza wynikający z tego przepisu - zakaz obowiązywania prawa wstecz.

W uzasadnieniu Trybunał Konstytucyjny wyraził stanowisko, że "nie można wprowadzać z mocą wsteczną obowiązków czy też dodatkowych ciężarów na podmioty, których one dotyczą."

Stanowisko Trybunału Konstytucyjnego jest jednoznaczne i wpływa wprost z zasady nieretroakcji.

Ze swej strony chciałbym podzielić się z Panem Marszałkiem, na przykładzie omawianej ustawy, swoimi przemyśleniami na temat skutków, jakie może wywoływać naruszenie w procesie tworzenia prawa tej zasady.

Omawiana ustawa, ogłoszona 21 stycznia 2000 r., zobowiązała pracodawców (zakłady służby zdrowia) do wyrównania niektórych wynagrodzeń dla pracowników od dnia 1 października 1999r. Postawiło to te jednostki w bardzo

trudnej sytuacji finansowej uniemożliwiającej sprostanie obowiązkowi dokonania wypłat.

Dokonywanie wypłat należnych świadczeń dla pracowników następowało - jak informują dyrektorzy jednostek - często kosztem wydatków zaplanowanych na usługi zdrowotne, co wpłynęło niekorzystnie na świadczenie usług medycznych. Z uwagi bowiem na samodzielność finansową tych zakładów brak było podstaw prawnych do zobowiązania Skarbu Państwa do pokrycia skutków finansowych wywołanych wprowadzeniem w życie ustawy z mocą wsteczną.

Wprowadzenie z mocą wsteczną przepisów zobowiązujących podmioty zatrudniające do wyrównania pracownikom niektórych wynagrodzeń, przy braku zabezpieczenia finansowego tych wypłat - co zmusiło pracodawców do szukania pokrycia finansowego nowego zobowiązania w posiadanych środkach finansowych przeznaczonych na inne cele prowadziło do powstawania konfliktów między stronami stosunków pracy i w rezultacie moim zdaniem - do naruszenia nie tylko zasady zaufania obywateli do państwa ale także do naruszenia zasady ochrony zdrowia, wynikającej z art. 68 Konstytucji RP.

W mojej ocenie wprowadzenie z mocą wsteczną przepisów, nawet korzystnie regulujących uprawnienia pracowników, a więc na pozór zgodnych z Konstytucją, może być niewłaściwe także i z tego względu, że może powodować - w ogólnym rachunku negatywne skutki, zwracające się przeciwko wszystkim adresatom wprowadzanych unormowań, którymi są obie strony stosunku pracy, dosięgające nawet innych obywateli. Doskonale ilustruje to omawiany przypadek.

Respektowanie w pełni zakazu nadawania mocy wstecznej przepisom i traktowanie tej zasady jako jednej z podstawowych zasad, jakim powinien podlegać każdy proces legislacyjny, stanowi jeden z fundamentów państwa prawnego. Wprowadzanie z mocą wsteczną przepisów zawierających rozwiązania na pozór korzystniejsze dla adresatów niż dotychczas obowiązujące, wymaga w każdym przypadku głębokiej analizy rzeczywistych skutków wprowadzenia nowych unormowań. Stanowi to gwarancję zgodności wprowadzanych przepisów z Konstytucją.

Dzieląc się z Panem Marszałkiem tymi przemyśleniami

Z wyrazami szacunku

/-/ Prof. dr Andrzej Zoll